

Het interieur van Sprouts Farmers Market: overal beelden van een oude tractor, een land, landbewerker. En bij de afgeef een pick-up uit de jaren dertig.

FOOD RETAIL IN DE VS:

Sprouts Farmers Market

Erik Hemmes was in allerlei super- en hypermarkten in Texas en Oklahoma. En schoot plaatjes dat het een lieve lust is. **Deze maand: Sprouts Farmers Market.**

Door: **Gé Lommen** Foto's: **Erik Hemmes**

Op zijn reis door Texas en Oklahoma was Erik Hemmes van Erik Hemmes/Trade Marketing Services ook in deze 'Sprouts', in Edmond, een voorstad van Oklahoma City. Deze naam doet Nederlanders meteen denken aan 'spruiten' ('Brussels sprouts' in het Engels), verder is tauge bean sprouts en misschien kunnen we 'sprouts' nog wel het beste omschrijven als 'kiemen'. Sprouts omvat nu zo'n 165 vestigingen, de meeste zijn voor Amerikaanse begrippen redelijk klein.

De kernwaarden en de missie van Sprouts: onder andere dat de keten uitbreidt naar heel de VS. Dat is vreemd, dat je bij consumenten bekendmaakt dat 'markt veroveren' een missie is. Hemmes: "Amerikanen kijken daar wellicht anders tegen aan, ze houden wel van forse voornemens. Andere cultuur."

Gemiddeld omvat een Sprout-filiaal 850 m² vvo. De jaaromzet van de keten moet ongeveer € 1,8 miljard bedragen. Maar: dat is een afgeleide van een kwartaalomzet. Want Sprouts heeft nog nooit een jaaromzet bekendgemaakt, het heeft dit jaar voor het eerst een kwartaalomzet bekendgemaakt. En die was € 466 miljoen - in dit geval pakken we dus gewoon vier keer die kwartaalomzet, zonder uitzonderingen als gunstig vallende dagen en extra feestdagen in november (Thanksgiving) en december.

En: wellicht is Sprouts wel de formule die ervoor zorgde dat Tesco in de VS met Fresh & Easy crashte. Want Sprouts is zich eigenlijk pas aan het vormen en is een nieuwe marktpartij, die vroegere onderdelen met elkaar verbindt. Dat leggen we verderop uit.

Het marktgebied van Sprouts is het zuidwesten van de VS, de staten Californië, Nevada, Arizona,

De 'keuken' van Sprouts, maar dat is vooral de versmodule voor sandwiches. Hemmes: "Met de uitnodiging om je eigen sandwich samen te stellen. De ingrediënten als kaas, vleeswaren, tomaat etc. liggen vooraan in de vitrine."

Gegrilde kip. Staat warm klaar bij de kassa. Hemmes: "Voor nog geen € 5,50. Ik heb deze foto rond half zeven 's avonds genomen. Dus kennelijk wordt het goed verkocht."

Niet alleen bij Whole Foods Market worden de appels en peren netjes gestapeld gepresenteerd. Hemmes: "Geen voorverpakte hoeveelheden. Daardoor lijkt het in deze 'farmer's market' ook zo van de 'farm' te komen. En de klant bepaalt zo zelf hoeveel hij/zij wil hebben. Maar goed, in onze supermarkt is ook veel fruit niet voorverpakt."

Tonnen met zoethoutdrop uit Australië (!) en noten. Hemmes: "Weer 's wat anders qua presentatie."

Sprouts gebruikt veel gebrand grenenhout bij de versafdelingen. Hier bijvoorbeeld zien we dat goed, met de olijven- en tapasmeubel (oké, er staat 'antipasto', maar dat is ongeveer hetzelfde, alleen dan Italiaans) schuin voor de bedieningsafdeling voor vlees en vis. Opmerkelijk trouwens: vlees en vis vormen één afdeling.

Bijzondere oude reclame-affiches tegen de wand van de agf. Ook dat zien we bij verschillende ketens in Oklahoma en Texas vaker. Kennelijk hebben zij het gevoel dat ze de consument iets 'goeie ouwe tijds' moeten laten zien en is er een soort golf van nostalgie. Dat zal dan zeker voor de 'farmers' markets' gelden. Hemmes: "Oklahoma is in 1889 'opengesteld' voor 'settlers', de eerste pioniers. Historie hebben ze nauwelijks, maar wellicht juist omdat de geschiedenis zo jong is, hechten ze er veel belang aan."

Utah, New Mexico, Colorado, Oklahoma en Texas. Sprouts is weer de zoveelste formule die aan het bekende Whole Foods Market doet denken. Eerder al konden we dat zeggen van Uptown en Central Market in deze reeks. Formules met een nadruk op biologisch en 'health & wellness', vaak producten van kleinere leveranciers (ook in dkw) en als het kan een regionaal aanbod. Whole Foods Market is in de VS allang geen formule meer waar anderen niets van overnemen.

Nu heeft Sprouts ook een bijzondere band met Whole Foods. Komen we op terug. Is Sprouts Farmers Market een echte 'farmers' market'? Nee. Want het is geen echte boerenmarkt. Maar het is evenmin een retailinitiatief van ondernemers dat zich door allerlei boeren direct laat beleveren en dkw op een andere manier inkoop, zoals je er veel andere hebt in met name

het midden en westen van de VS. Het eerste wat opvalt aan de beelden: van alle pompoenen, uien, vleeswaren en kazen krijgt de klant niet te zien van welke boeren het komt. Maar we geven toe, dat zegt ook nog niks, Whole Foods-winkels hangen ook niet vol met boerenfoto's. Sprouts afficheert zich op zijn site vooral als een soort familiebedrijf, want daar zegt ene Shon Boney dat Sprouts eindelijk weer terug is in de situatie zoals het zou moeten. Maar dat is ook maar suggestie. Deze Shon Boney zit in de raad van commissarissen van het bedrijf. Sprouts is beursgenoteerd, op de Nasdaq. Nou en? Whole Foods ook. Laten we eerst maar bij de 'roots van Sprouts' beginnen. Dat begint bij armoede en tegenspoed in de jaren dertig, in de Grote Depressie. Ene Henry Boney stopt met zijn veehouderij in Texas. Akkerbouwers en veehouders hebben het in die jaren al zwaar. Daar komt voor

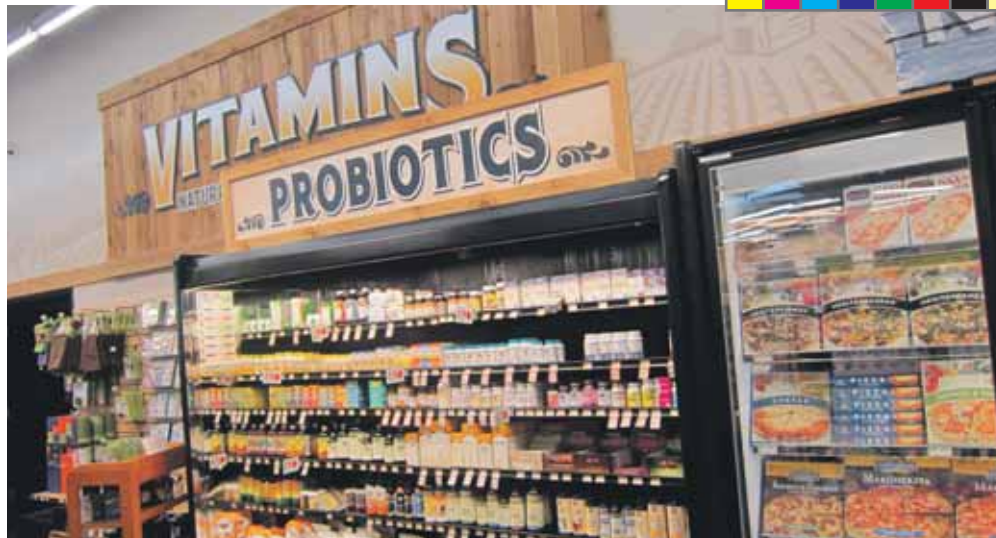

Mooi gepresenteerd: rood, wit, rood, groen, rood... Hemmes: "Ja, gevoel voor presentatie hebben ze wel. Kijk ook naar de zwarte bakjes waar de knoflook in ligt. Allemaal ter ondersteuning van de kwaliteitsbeleving."

boeren in Oklahoma en Texas nog eens bij dat midden jaren dertig deze staten door enorme zandstormen worden geteisterd, waardoor veel land verloren gaat en boerderijen enorme schade lijden. Er komt een stroom van immigranten op gang van met name Oklahoma naar Californië, waar nog land is en waar het klimaat gunstiger is. Boney vertrekt ook naar Californië, neemt elk baantje aan dat hij maar kan krijgen, wordt eerst een tijd ijsverkoper en naderhand eigenaar van een fruitkraam en daarna fruitwinkeltje in Zuid-Californië. In de jaren veertig en vijftig krijgt dat winkeltje steeds meer artikelen erbij en Boney koopt meer vestigingen. Decennia later omvat zijn bedrijf vier regionale ketens in Californië, met verschillende formulesamen. Eind jaren zestig nemen de drie zonen van Boney een deel van deze inmiddels tot supermarkten ontwikkelde winkels over, een ander deel wordt verkocht aan investeringsmaatschappijen en concurrerende retailers. Vader Henry gaat de politiek in, met aanvankelijk succes en later stopt hij daarmee. De drie zonen gaan verder in de supermarktwereld en dopen hun winkels ergens in de jaren negentig om tot 'Henry's Marketplace', maar: ook zij verkopen. Aan Wild Oats. Alleen broer Stan Boney

Hier een voor ons opvallende mayonaise, gemaakt met olie die uit druivenpitten is geperst. In de VS worden druivenpitten vaker gebruikt voor olie. Druivenpitten worden goede eigenschappen toegedicht; veel vitamine E, antioxidanten, mineralen en meervoudig onverzadigde vetzuren.

Vitaminen, mineralen en supplementen, met daarbij een extra schap voor 'probiotics': voor ons zijn deze vms-producten toch heel anders dan de natuurlijke producten zoals agf en brood, maar de Amerikaanse consument tapt kennelijk graag uit beide vaatjes. Voor Sprouts is het niet vreemd dat dit schap er is als je bedenkt dat twee commissarissen van de keten eerder bij General Nutrition Company hebben gewerkt, een landelijke keten met vms-artikelen. Bekende naam? Ja, want zo'n vijftien jaar terug was GNC onderdeel van Numico.

sluit zich als manager aan bij Wild Oats, samen met zijn zoon Shon. Maar als het op een nieuw contract aankomt, is het concurrentiebeding zo beknellend dat zij in 2002 in de staat Arizona een nieuwe formule beginnen, Sprouts Farmers Market, die in die staat ook uitgroeit tot een keten. Nou zitten we in 2007 en in dat jaar koopt Whole Foods Market zijn grootste directe concurrent op, Wild Oats Market. Dat is nog steeds een opmerkelijke overname in de levensmiddelensector. Ten eerste omdat voor de consument dan wel duidelijk is dat het 'kleinschalige, sympathieke' Whole Foods inmiddels een grote jongen is geworden die niet meer vies is van overnames. En ten tweede omdat bestuursvoorzitter John Mackey van Whole Foods een enorme uitgljier maakt door op blogs en andere sociale media als een alter ego te opereren en daar overal te verkondigen dat het goed voor Wild Oats als dat Whole Foods wordt. Daar biedt hij later nog wel zijn excuses voor aan.

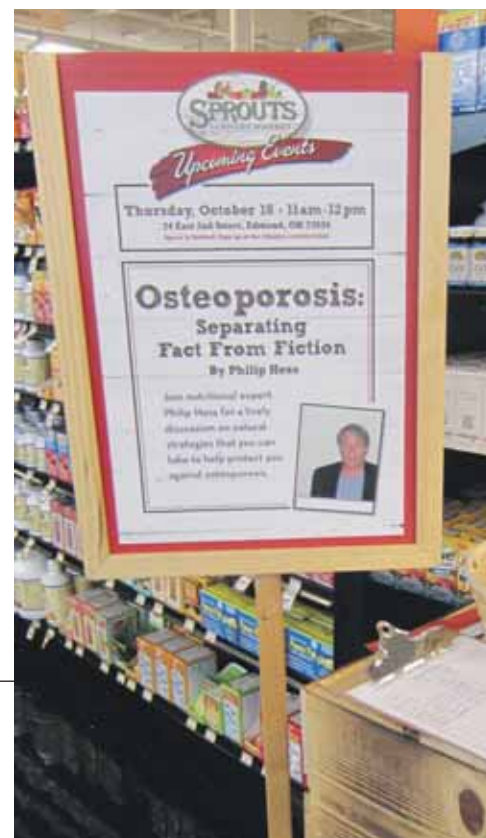
Vanaf 2007 wordt het een soort aan- en verkoop- en herverkavelingsverhaal waar 'hier bij ons' het geschuif tussen Jumbo, CVC en Super de Boer- en C1000-vestigingen bij verbleekt. Whole Foods verkoopt sommige winkels van Wild Oats,

waaronder ook het deel van het vroegere Henry's Marketplace-vestigingen, aan Smart & Final, een zelfbedieningsgroothandel voor consumenten en detailhandelaars, zoals Costco en Sam's Club (van Walmart). Maar, hupsakee: Smart & Final wordt in datzelfde jaar onderdeel van Apollo, een van de grootste investeringsmaatschappijen van de VS. De Boney-familieleden die dan nog met Sprouts in de weer zijn, gaan in 2011 ook met Apollo en diens investering Smart & Final in zee. Apollo/Smart & Final krijgt een meerderheidsbelang in Sprouts, in ruil voor meer uitbreidingskansen. En waar bestaan die uit? Sprouts krijgt de verzameling van 43 Henry's Marketplace-vestigingen erbij. Die zijn dan nog steeds niet tot Smart & Final omgebouwd. En deze verschuiving is ook een opmerkelijke terugkeer van Henry's tot de familie Boney zelf, die al weer een formule verder waren, met Sprouts immers. Smart & Final en Apollo doen nog meer. Smart & Final stopt met een net daarvoor gestarte operatie in Colorado, een zb-groothandelsformule met meer vers. Of die heeft het dan slecht gedaan, of Smart & Final doet dat als onderdeel van deze deal, dat blijft onduidelijk. Smart & Final en Apollo doen meer: er is ook nog Sun Harvest Markets, ook in

De oude tractor en landbewerking komen zelfs terug op de kleding van de medewerkers.

'Upcoming event': een lezing over osteoporose (botontkalking). Hemmes: "Opmerkelijk: in de winkel zelf, op een dinsdag, van 11.00 tot 12.00 uur."

Ook hier, bij deze zelfschepmodule van snoep, valt het houtwerk van de presentatie meteen op. Hemmes: "Je kunt als klant voor zelf scheppen kiezen, maar je kunt ook een voorverpakte hoeveelheid nemen. Die liggen boven op de display."

Sommige cosmetica oogt als afkomstig uit de wat alternatieve hoek, zoals dit badzout van het merk Zum Jujucuzzi. Hemmes: "Per ounce te koop, zelf uitscheppen."

Een tap... Er hangt een bord boven met 'bulk foods' in grote letters. Maar Sprouts heeft het dan niet over wat wij onder bulk verstaan (bier, fris, wc-papier, suiker etc.), maar een tap met ontbijtgranen.

Zelf honing tappen. Ooit gezien in een Nederlandse supermarkt? Wij niet. Hemmes: "Je kunt de honing in een bakje laten lopen, maar ook in een plastic beker. Leuk voor de kinderen. Zo krijg je die wellicht ook weer aan de honing."

het zuidwesten van de VS. Dat is ook in handen van Smart & Final en Apollo. Die keten wordt onderdeel van Sprouts en Sun Harvest wordt net als Henry's omgebouwd tot Sprouts.

En zo wordt Sprouts een flinke spruit, met 150 vestigingen in zeven staten. Genoteerd aan de Nasdaq, maar grotendeels bestuurd door private-equitygigant Apollo. De Boney-familie is dan op die ene Shon na wel weg, met genoeg geld om geen klachten te hebben. De keten wordt inmiddels als een grote regionale concurrent van Whole Foods gezien. Whole Foods is beursgenoteerd.

Aan de Nasdaq. Apollo is ook beursgenoteerd, aan de Nasdaq. Apollo omvat zo'n € 85 miljard aan investeringen, de bekendste Apollo-persoon in de Amerikaanse zakenwereld is bestuursvoorzitter Leon Black, volgens de Forbes-lijst nummer 85 op de lijst van rijkste Amerikanen en nummer 299 op die van de rijksten ter wereld. Met het Apollo van Leon Black en compagnons komen we ook bij verschillende ondernemingen en beleggingsvehikels die een paar jaar terug groot werden met, ach, hoe zullen we ze 's noemen: collateral debt obligations en andere fraai verpakte hypotheekschuldbommetjes. Met Sprouts zitten we dus niet op de lijn van Marqt of Ekoplaza, maar veeleer in de tovenarij van de high finance. Voorbeeldje van die verstrengeling van Sprouts en flitskapitaal: de huidige bestuursvoorzitter van Sprouts, Doug Sanders, was onlangs spreker op het jaarlijkse retailcongres van Goldman Sachs. De reden? Sprouts is dit jaar beursgenoteerd geworden. Aan de Nasdaq.

En waarom eigenlijk? Dat is koffiedik kijken. Miljardair Black is geen echte retailer, eerder een aan- en verkoper van bedrijven. Is Sprouts een lekker hapje op de beurs, door Black en andere Apollo-bestuurders klaargestoomd om Mackey en andere Whole Foods-bestuurders het water in de mond te laten lopen? Sluiten we niet uit. Shon Boney, enig overgeblevene uit de familie, zegt op de site dat de keten weliswaar flink gegroeid is, maar dat de formule nog steeds het gevoel van dat vroegere fruitkraampje van Henry

Boney als ideaal heeft. Da's even mooi als makkelijk gezegd.

Leon Black zal het er roerend mee eens zijn. En nou maar wachten tot Whole Foods langs dat kraampje loopt.

En nog even dit. Over Sprouts en de boerenmarkt. In de omgeving van Albany, in Californië, startten consumenten vorig jaar een actie om een speciaal gebied van de Berkeley-universiteit te behouden, de Gill Tract, een gebied met grote waarde voor de biodiversiteit. De universiteit was (en is nog steeds) eigenaar van dit land, de botanische tuin van de universiteit is op dit stuk land gevestigd. De universiteit wilde de grond verkopen.

En wat zei Whole Foods Market? We willen dat stuk land wel hebben, zetten we er een vestiging op.

Het liep uit op protest, het terrein werd zelfs bezet, 'occupy the farm', heette het. Whole Foods keek het maatschappelijke protest een tijd aan en besloot ergens anders in Albany een vestiging te bouwen.

En wat doet Sprouts? Dit jaar heeft Sprouts bij de universiteit aangeklopt. We willen dat stuk land wel hebben, zetten we er een vestiging op.

In Albany is nu een actie gestart om Sprouts te boycotten en de universiteit te vragen het land aan te houden.

Nee, Sprouts is bepaald niet de 'farmer's market' zoals wij ons dat voorstellen. ■

En nog een tap: koffiebonen. Ook wel eens gezien in een Nederlandse supermarkt. Maar niet zo: Amerikanen slagen erin om 36 verschillende smaken/brandingen te presenteren. Hemmes: "Die Amerikanen creëren zo een sterkere koffiecultuur dan wij, terwijl wij oorspronkelijk een sterkere koffiecultuur hebben."